

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2010/11:7

Stenografiska
uppteckningar
2010/11:7

Fredagen den 5 november

1 § Rättsliga och inrikes frågor

Justitieminister Beatrice Ask

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 7–8 oktober 2010

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 november 2010

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 9.30 och jag förklarar sammanträdet öppnat.

Låt mig inledningsvis säga detta: Ni får utskick av A-punkter på sms och mejl. Det har kommit in några avvikande meningar och även motiv för dessa avvikande meningar. I min hand har jag sådana dels från Sverigedemokraterna, dels från Miljöpartiet. Ordningen är sådan att texten, som inte är helt ointressant, biläggs protokollet från detta sammanträde som ni får i nästa vecka och som ligger på bordet vid nästa sammanträde. Den finns också på nätet. De som vill se avvikande meningar i A-punkterna och eventuella motiv för dessa får alltså titta där.

Dagordningen vid dagens sammanträde är en utmaning på det sätt att vi hoppar fram och tillbaka mellan justitieministern och migrationsministern. Vi hälsar nu justitieministern med medarbetare mycket välkomna.

Det finns en teoretisk, och i och med att justitieministern är här även en praktisk, möjlighet att fråga på de A-punkter som ännu inte är avslutade om det finns någon som har synpunkter på de icke ännu avslutade A-punkterna och vill ställa frågor till justitieministern. Om så inte är fallet går vi vidare, och jag inbjuder justitieministern att säga någonting beträffande återrapporten från mötet i rådet den 7–8 oktober. Den är utsänd, så den är inte obekant för nämnden. Men om Beatrice Ask vill säga någonting – varsågod!

Anf. 2 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr ordförande! Det vill jag absolut göra. RIF-rådet träffades senast i Luxemburg den 7–8 oktober. Vi diskuterade då bland annat förslaget till direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn. Vi nådde i princip en överenskommelse om en allmän inriktning av de straffrättsliga artiklarna i direktivet.

Jag framförde att arbetet mot sexuella övergrepp och sexuell exploatering av barn är angeläget, och en högt prioriterad fråga för Sverige.

Förhandlingarna löper nu vidare på tjänstemannanivå. Målsättningen är en överenskommelse i rådet om hela direktivet vid mötet i december. Det är viktigt att vi fortsätter att arbeta för att nå dit.

Vidare antog rådet nya slutsatser om nästa generation när det gäller Schengens informationssystem, det så kallade SIS II. Rådet noterade också en övergripande planering och budgetberäkning för resterande delar av SIS II-projektet. Enligt planeringen ska det nya systemet vara i bruk senast i mars 2013. Jag återkommer till frågan om en liten stund eftersom den finns på dagordningen även för det kommande rådsmötet.

I övrigt hänvisar jag till den skriftliga rapporten.

Anf. 3 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Jag tackar ministern för rapporten. Jag har två frågor utifrån det skriftliga material som vi har fått efter mötet. Den ena gäller direktivet om säsongsarbete, som diskuterades och som återges i rapporteringen. Det finns stora problem vid säsongsarbete. I Sverige kan vi till exempel se dem som arbetar inom jordbrukssektorn, ofta under dåliga förhållanden och utan svenska kollektivavtal. De utnyttjas ibland, de får inte betalt och så vidare. Det kan vara arbetskraft från Baltikum eller Polen, till exempel.

Lyfte regeringen på något sätt fram kollektivavtalsfrågan och den arbetsrättsliga frågan under diskussionen om direktivet? Och avser regeringen att försöka få in garantier för att man respekterar nationella lagar och avtal vad avser arbetsrätt under behandling av direktivet? Det är min första fråga.

Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Låt mig få avbryta. Just denna fråga är Tobias Billströms fråga. Jag skulle älska att svara på den, men jag avstår från det.

Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag ber om ursäkt för att jag gick in på fel område.

Jag har en fråga till. Den gäller PNR-uppgifterna, som ju är uppe till diskussion. Jag undrar hur det ser ut vad gäller lagringstid hos tredjeland. Hur länge får man lagra uppgifterna? Var ligger buden i förhandlingarna, och var går motsättningarna mellan länderna? Hur ser det ut vad gäller möjligheten att begränsa tredjelands möjlighet att skicka uppgifterna vidare till annan främmande makt? Finns det sådana skrivningar? Var går regeringens röda linjer när det gäller vilken typ av uppgifter som inte kan lämnas ut inom ramen för PNR när det har förekommit sådana diskussioner?

Anf. 6 MARTA OBMINSKA (M):

Herr ordförande! Jag tackar för en mycket bra återrapport.

Frågan om sexuella övergrepp mot barn är oerhört viktig. Vad jag förstår har arbetet bedrivits snabbt och effektivt. Hur ser ministern på möjligheten att fortsatt ha ett högt tempo när det gäller detta arbete?

Anf. 7 CARINA OHLSSON (S):

Herr ordförande! Jag har en fråga i samma riktning som föregående frågeställare. Det handlar om barn som utsätts för sexuella övergrepp och om hur regeringens arbete går med att ratificera Europarådets konvention när det gäller detta.

Jag kan informera om att Europarådet jobbar intensivt med frågan. Sista helgen i november kommer alla Europas länder att bjudas in till en konferens i Rom just för att börja en treårig kampanj mot sexuella övergrepp mot barn.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att justitieministern säger att detta är en prioriterad fråga från Sverige. Men då kan det också vara bra att ha en tidsplan, och jag skulle vilja höra hur den är för ratificeringen.

Anf. 8 KARL SIGFRID (M):

Min fråga handlar om samma direktiv, artikel 21 i kommissionens förslag som gäller censur av webbplatser. Kan man känna sig säker på att den svenska ordningen med frivillighet kan bestå och att det inte blir någon obligatorisk censur av webbplatser genom det här?

Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

När det gäller PNR-uppgifter diskuterar man fortfarande förhandlingsmandatet. Vi är noggranna med att det ska finnas en bra grund när det gäller förhandlingsmandaten när man ska sätta i gång förhandlingarna. Lagringstider och annat är den typ av frågor som vi måste hantera. Jag ska ge Lars Werkström en möjlighet att kommentera detta lite mer.

När det gäller arbetet mot sexuella övergrepp mot barn har jag en positiv syn på möjligheten att arbeta någorlunda skyndsamt. Det finns en vilja hos alla att åstadkomma mervärden och att göra bra saker.

Precis som sades här finns det en hel del kontroversiella delar i förslaget där jag inte tror att man kommer fram. Jag ser ingen risk för att den här typen av censur av webbplatser skulle komma att gå igenom – i varje fall inte som det ser ut nu. Men det är för tidigt att uttala sig om alla detaljer. Vi återkommer gång efter annan till detta. Jag tror att det är huvuddragen som kommer att hanteras i någorlunda närtid.

När det gäller Europarådets arbete har vi en proposition planerad. Men jag och även mina medarbetare är osäkra på exakt när den föreligger.

Jag kommer tyvärr inte att vara med på konferensen i Rom därför att jag har prioriterat en annan Europarådskonferens som rör situationen i fängelser. Det beror inte på att det ena är viktigare än det andra, men jag kände att detta ändå var oerhört angeläget. Vi kommer alltså att följa resultaten och diskussionerna från konferensen i Rom på annat sätt.

En proposition är i alla fall på väg fram i dessa frågor.

Anf. 10 Ambassadören LARS WERKSTRÖM:

När det gäller PNR-avtalen med USA, Kanada och Australien är det egentligen inte så mycket att tillägga till vad ministern sade. Det förhandlas om förhandlingsmandat för kommissionen just nu beträffande dessa tre länder. Förhandlingarna har ganska nyligen påbörjats. De frågeställningar som var uppe på ministermötet förra gången gällde övergripande

strategiska frågor om processen: Ska man förhandla på samma sätt med alla tre länderna, ska det ske samtidigt och så vidare?

Några mer tekniska frågor eller några mer detaljerade diskussioner om sådana enskildheter som nämndes här i frågan förekom inte och har ännu inte förekommit. Därför är det också lite tidigt att säga någonting om eventuella redlines. Rörande uppgiften om extra känsliga uppgifter som kan förekomma i flygbolagens hantering, som särskild mat och vad det nu kan vara, är den allmänna ambitionen som vi uppfattar den att sådana uppgifter inte ska ingå i det som skickas över. Denna uppfattning delas också av Sverige. Men det är lite för tidigt att säga var det kommer att landa.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Om det inte finns fler frågor kan vi lägga återrapporten till handlingarna.

Vi går nu in på dagens dagordning. Inledningsvis ska jag säga att justitieutskottet fick information den 4 november och hade överläggningar den 19 oktober på två punkter, som kommer upp lite senare. Det är dagordningspunkterna 8 och 9.

Om jag har orienterat mig rätt i dagordningen ska vi börja med punkt 5 om inrättande av en europeisk byrå för förvaltning av det operativa samarbetet Frontex. Det är en informationspunkt.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr ordförande! Den europeiska gränsbyrån Frontex inrättades 2004 för att samordna medlemsstaternas gränskontrollsamarbete. I februari i år presenterade kommissionen ett förslag till en ändring av förordningen om Frontex. Syftet är att förtydliga Frontex mandat och se till att byrån får förutsättningar att klara sina uppgifter, vilket vi allmänt tycker är bra. Vi välkomnar därför förslaget generellt även om vi har synpunkter på delar av det.

Vid rådsmötet nästa vecka förväntas ordförandeskapet informera om läget i förhandlingarna när det gäller Frontexförordningen. Det ska alltså röra sig om information snarare än en reell diskussion. Vi behöver därför inte i dag ta ställning slutligt till förslaget, men jag vill ändå nämna några av de utestående frågorna.

Den första frågan är om Frontex ska göra regelbundna utvärderingsbesök i medlemsstaterna för att få bättre underlag för sina riskanalyser. Vi tycker naturligtvis att Frontex bör få all nödvändig information för att kunna planera sitt arbete. Samtidigt vill vi försäkra oss om att förslaget inte innebär något dubbelarbete i förhållande till besöken inom Schengenutvärderingsmekanismen. Det är risk att många gör samma sak, och det finns det ingen anledning att coacha eller arbeta för.

Den andra frågan gäller Frontex behov av att behandla personuppgifter. Ett exempel är när det ibland under gemensamma gränskontrolloperationer framkommer uppgifter om misstänkta människosmugglare. Det är ur sådana exempel som resonemanget kommer.

Frontex vill då ha en möjlighet att vidarebefordra uppgifter till Europol för fortsatt utredning. Vi tycker att det är ett rimligt önskemål givet vissa förutsättningar. Enligt förordningen om skydd av personuppgifter som behandlas av EU-organ får alla EU-organ, inklusive Frontex, be-

handla personuppgifter när det är nödvändigt för att utföra sina arbetsuppgifter. Det bör gälla antingen det handlar om riskanalyser, återsändandeoperationer eller, som här, misstänkt människosmuggling. Arbetet ska dock fokusera på organisationerna snarare än på dem som smugglas. Personuppgifterna ska inte heller lagras i några databaser hos Frontex eller på något annat sätt behandlas längre än absolut nödvändigt.

Det är viktigt att förordningen får tydliga regler om detta. Om man får en uppgift tycker vi att det är klart att man ska få vidarebefordra den till Europol, men det ska inte hanteras i någon omfattande verksamhet hos Frontex. Vi vill vara tydliga i regelverket här.

Den tredje frågan rör förslaget om att den kommande utvärderingen av Frontex verksamhet ska omfatta en analys av byråns behov av att anställa oberoende gränskontrolltjänstemän som ska agera på order av Frontex. Enligt den svenska ståndpunkten är gränskontroll i första hand ett nationellt ansvar. Vi kan inte acceptera att Frontex skulle anställa egna gränskontrollanter som är oberoende av medlemsstaterna och i stället lyder under byrån.

Detta har varit en stridsfråga i omgångar i EU-sammanhang, men vår ståndpunkt har varit tydlig. Vi måste samtidigt förhålla oss till Stockholmsprogrammet. Där har medlemsstaterna uppmanat kommissionen att inleda en diskussion och debatt om den framtida långsiktiga utvecklingen av Frontex. Det innefattar förstås också frågan om ett europeiskt system med gränskontrollanter. Kommissionen har gjort klart för oss att man kommer att göra en genomförbarhetsstudie. Studien kommer att genomföras oavsett om den görs inom den planerade utvärderingen av Frontex eller helt separat.

Vi föredrar att en analys görs inom ramen för utvärderingen av Frontex, bland annat med tanke på att den utvärderingen diskuteras i Frontex styrelse med representanter för de nationella gränskontrollorganisationerna, medan en separat studie skulle redovisas direkt till kommissionen. En förutsättning är dock att vi stryker hänvisningen till oberoende gränskontrollanter som lyder under Frontex och i stället anpassar texten efter Stockholmsprogrammet.

Vi har fortfarande vår grundinställning till detta. Vi ser att denna fråga självklart kommer med i en utvärdering, och då ska utvärderingen göras där vi kan få så mycket kunskap som möjligt om det nationella gränskontrollarbetet och annat. Jag tror att detta är viktigt.

Det finns några länder som drar åt ett annat håll, men generellt tror jag att medlemsstaterna är någorlunda överens om den ordning som vi har hittills.

Slutligen vill jag påminna om att vi ännu inte har sett något utkast till betänkande från Europaparlamentet. Vi vet alltså inte vilka frågor som parlamentet vill ta upp till diskussion. Vi tycker därför inte att rådet ska rista sina ståndpunkter i sten innan vi ens har påbörjat förhandlingarna med parlamentet, men det blir naturligtvis ett resonemang på rådet i den här frågan.

Anf. 13 JONAS SJÖSTEDT (V):

Först skulle jag vilja uttrycka mitt stöd för regeringens hållning när det gäller de oberoende Frontexgränskontrollanterna. Det är ju en väldigt viktig myndighetsutövning det handlar om, och den bör få förbli under

nationell flagg. Det väcker också många frågor om vem de ansvarar inför om de agerar i olika länder, vilket rättssystem de lyder under och så vidare. Jag vill uppmäna er att stå fast i den här frågan.

När det gäller personuppgifter tyckte jag att det var något oklart om det bara handlar om människosmugglare eller om det också kan handla om asylsökande eller sådana som man uppfattar som illegala immigranter och om dessa uppgifter kan vidarebefordras genom Frontex system. Detta tycker jag är en viktig principfråga: Vilka uppgifter är det som ska skickas vidare? Där skulle jag gärna vilja ha ett klagörande.

Det här är en komplicerad och svår fråga. Det finns en risk för att ju mer man stärker gränsskyddet, desto desperatare kommer de asylsökandes försök att ta sig till Europa att bli. Kostnaden i människoliv kommer att bli högre om man bara förstärker det yttre skyddet. Även människor med välgrundade asylskäl kommer antingen inte att kunna ta sig till EU för att söka asyl eller kommer att avlida på vägen. Det gör man nu i hundratals och tusentals.

Jag är tveksam till om det generellt är en bra väg att gå att man nu gör det så svårt som möjligt för människor att ta sig hit. Det är ju det som är huvudsyftet med Frontex.

Anf. 14 MARIA FERM (MP):

Först och främst skulle jag vilja instämma både med Jonas Sjöstedt och med regeringen när det gäller just oberoende gränskontrollanter.

Det finns stora problem med det som är huvudsyftet med Frontex. Det är ju att stävja illegal immigration, men det innebär också att personer som har all rätt att ta sig till Europa för att söka asyl inte kan göra det. Bara genom byråns existens hindras människor att tillgodogöra sig sin mänskliga rättighet att få sin asylansökan prövad.

Jag undrar om det finns några andra vägar som regeringen skulle kunna försöka gå, till exempel när det gäller att upprätta lagliga vägar för att man ska kunna söka asyl. Jag undrar också om man kommer att ta upp frågor om andra åtgärder för att stävja migration – till exempel att bekämpa fattigdom, hejda klimatförändringar eller liknande, som kan vara mer humana sätt om man vill försöka minska migrationen. Man kunde i alla fall försöka ta upp de frågorna.

Anf. 15 JOHAN LINANDER (C):

Herr ordförande! Också på den här sidan har vi fullt stöd för att gränskontrollen är en nationell angelägenhet. Att ta steget att anställa oberoende gränskontrolltjänstemän känns som första steget mot att vi ska ha gemensamma tullkontroller runt Europa, vilket vi inte vill ha.

När det gäller detta med att personuppgifter kan lämnas över från Frontex till Europol kan man kanske göra något slags jämförelse med svenska tullens möjligheter att lämna över uppgifter till polisen för att få en bild av hur dramatiskt det skulle kunna vara. Hur fungerar det i Sverige i dag?

Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Migranternas personuppgifter kan komma att behandlas exempelvis genom att de är vittnen till misstänkt människosmuggling och så vidare. Den behandlingen syftar inte till att komma åt migranterna utan smugg-

larna, men jag ska be Marianne Persson att lite grann utveckla de resonemangen.

När det gäller Frontex mer generellt och frågan om starkare gränskontroll har jag två synpunkter. Jag delar uppfattningen att om man låser dörrarna för mycket blir risken stor för att det blir ännu tuffare tag. Men man ska komma ihåg att förutsättningen för en fungerande asylpolitik är att det är ordning och reda på gränskontrollen. Utifrån besök och rapporter har jag sett att Frontex snarare reder ut en del missförhållanden och ser till att man hanterar asylprövning och annat på ett anständigt sätt. Med sina operationer har Frontex också räddat ganska många liv. Det är ju en förskräcklig trafik över vatten på vissa håll, och bland annat vid Medelhavet lämnar mottagningsförhållandena en hel del övrigt att önska. Jag vill påstå att det finns ett värde i att vi har en gemensam verksamhet som syftar till att staga upp och få ordning och reda på detta. Det är viktigt att Frontex har just den uppgiften.

Politiken för hur svårt det ska vara att komma in i EU är generell, och för den behövs många olika åtgärder. Frontex har som myndighet ansvaret för att vi klarar gränserna, men den mer akuta insats man får ägna sig åt är faktiskt att rätta till en del brister som finns. Det är inte alla som arbetar som svenska Tullverket, om jag får uttrycka mig så, och det är ett stort problem. Där gör Frontex mycket nytta. Jag tror att det rent mänskligt skulle vara ännu värre på många håll om vi inte hade Frontex som kunde arbeta på ett seriöst sätt.

Jag tror att det också är viktigt att Frontex verksamhet bygger på mandat från de olika medlemsstaternas nationella gränskontrollverksamhet. På det sättet får man en institution som präglas av ömsesidighet och en demokratisk förankring som är viktig.

Utvärderingen syftar till att gå igenom vad man gör, hur man gör och hur det ska kunna bli bättre. Jag har också redovisat regeringens grundläggande syn på detta med särskilda gränskontrollanter och annat.

Sedan vill jag be Marianne Persson att reda ut detta med personuppgifterna ytterligare.

Anf. 17 Kanslirådet MARIANNE PERSSON:

När det gäller personuppgifter och varför Frontex vill behandla personuppgifter kan vi ta vår utgångspunkt i fallet som vi tog upp, alltså när det i en gemensam gränskontrolloperation framkommer uppgifter om misstänkta människosmugglare. Det kan vara en migrant som spontant säger: Jag har blivit smugglad hit av de här personerna! Då tycker Frontex att det är rimligt att man kan vidarebefordra den uppgiften till Europol. För att kunna göra detta måste man, precis som ministern sade, kunna tala om vem som har lämnat uppgiften. På så sätt kommer ju även migrantens personuppgifter att behandlas, men syftet med behandlingen är inte att man sedan ska fortsätta fallet med den enskilda migranten, utan det är för att i slutändan komma åt smugglarna.

Det kan också finnas annan verksamhet där Frontex kan behöva behandla personuppgifter. Ett exempel som ministern nämnde är gemensamma återsändandeoperationer, där vi har EU-gemensamma flygningar tillbaka till ursprungsländerna, alltså när man ska verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut. Där måste man av säkerhetsskäl veta vilka man har

2010/11:7
5 november

ombord på flyget. Det handlar om säkerheten för dem som ska återsändas. Då måste Frontex få behandla de personuppgifterna.

Det kan också uppkomma information med personuppgifter i gemensamma gränskontrolloperationer som Frontex kan behöva använda för att göra riskanalyser. De uppgifterna kan Frontex avidentifiera i princip omedelbart. Där är det ju inte informationen om de enskilda personerna som är intressant, utan det är vilka nya trender och tillvägagångssätt som finns i människosmugglingen. Där behöver en personuppgift kanske bara behandlas under ett par sekunder, i samband med att man får in den, och sedan raderas den.

Hur själva behandlingen kommer att gå till varierar alltså beroende på vad som är syftet med den. Men syftet är hela tiden att komma åt smugglarna, inte migranterna. Det är alla helt överens om.

Det kom också en fråga om tullen och polisen och om hur det är i Sverige. I Sverige har ju tullen inga egna befogenheter i gränskontroll gällande personer. Här är det polisen som sköter såväl gränskontrollen av personer som utredning av misstänkt människosmuggling. Här finns uppgifterna redan inom samma myndighet, och därför uppstår inte riktigt denna problematik nationellt.

Men man kan naturligtvis se till de olika myndigheterna. Frontex har hand bara om den faktiska gränskontrollen, det vill säga att kontrollera identiteten på de personer som passerar gränsen. Eventuell brottslighet som är förknippad med detta – människosmuggling eller människohandel – har Europol hand om. På så sätt kan man kanske jämföra det.

Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Jag vill bara understryka vad jag sade inledningsvis, nämligen att regeringens inställning är att detta med personuppgifter ska begränsas till sådana uppgifter som behövs för att Frontex ska klara sitt uppdrag. Vi har ju en minimalistisk hållning till Frontex mandat, och det är utifrån vår syn på Frontex praktiska förutsättningar för att fullgöra sina uppgifter som vi kommer att hantera frågor som rör personuppgifter och hur sådana ska kunna hanteras.

Anf. 19 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Tack för föredragningen! Jag stöder regeringen i den här frågan och tycker att det är bra att man vill anföra nationell gränskontroll.

Sedan vill jag mena att det är viktigt att vi har kontroll och regler när det gäller gränser även kring invandringen. Vi vet att det är en oerhört stor pengaindustri i människosmuggling. Våldigt många sätter sig i skuld och hamnar i kriminella nätverk för att kanske få en bättre ekonomisk framtid någon annanstans. Det är helt mänskligt att man vill ha det.

Men vi ska inte föra en politik, tycker jag, där vi gynnar den här typen av handel där man tjänar pengar på människor som luras hit till exempel och det kommer olyckliga omständigheter utifrån det.

Jag är för att vi ska kontrollera gränser och för att man satsar på hjälp i krisområdena i större utsträckning. Då slipper människor göra stora folkvandringar och splittras från familjer.

Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Jag tror att vi kommer att återkomma till frågan många gånger.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Absolut, det här är ingen fråga som man kan lösa. Man kan möjligen hitta en något mindre dålig kompromiss.

2010/11:7
5 november

Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V):

Vi har anmält avvikande mening på den här punkten i utskottet.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Det är en informationspunkt här i nämnden, så du får återkomma med det vid annat tillfälle.

Då går vi vidare till punkt 7 om åtgärder mot de nya formerna av IT-brottslighet.

Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Kommissionen lade i september fram ett förslag till direktiv om åtgärder vad gäller angrepp mot informationssystem av den typen av cyberattacker som bland annat Estland för något år sedan var utsatt för.

Nu är meningen att kommissionen ska informera RIF-rådet om förslaget. Det är alltså inte tänkt att medlemsstaterna ska uttala sig om hur man ser på förslaget. Direktivet ska ersätta det befintliga rambeslutet från 2005. En del av bestämmelserna är likadana som i det nuvarande instrumentet, men det finns också några nyheter. Till exempel föreslås att ytterligare två brott ska ingå i direktivet. Det som ska vara straffbart är, lite förenklat, olaglig avlyssning av datasystem. Det handlar också enligt direktivet om att kriminalisera befattningen med till exempel dataprogram och lösenord i syfte att begå brott.

Avsikten med framför allt det senare är att få bättre redskap för att förhindra massiva attacker mot informationssystem. Syftet med förslaget är att också på detta område förbättra samarbetet mellan rättsliga och andra myndigheter i medlemsstaterna. Riksdagen har fått en faktabeskrivning i ärendet som information.

Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V):

Syftet med det här är naturligtvis vällovligt. Frågan är alltid hur långt man ska gå när man gör vällovliga saker. Vägen till helvetet sägs vara kantad med goda föresatser. Här pratas det om skärpta lägsta maximistraff. Jag antar att alla medlemsländer redan i sin lagstiftning säger att detta är brottsligt.

Har man gjort en avvägning av hur långt man ska gå i harmonisering av straffskalor och sådant för denna typ av brottslighet. Det måste vara en ständig fråga var man ska harmonisera och var inte. Det här är ett givet sådant område.

Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Nu får vi en information. Vi har inte analyserat det här i alla detaljer. Det är klart att vi är restriktiva när det gäller att göra förändringar. Där Sverige redan har förhållandevis goda regelverk brukar vi inte vara så benägna att gå längre. Men det här är en stor fråga. Det är ett stort bekymmer med de attacker som har varit, och man kan se ett scenario.

Vi får återkomma till eventuella slutsatser, men först vill vi gå igenom ärendet, och där har riksdagen fått goda möjligheter till information genom faktagenomgångar och annat. Jag tänkte när det gäller den här punkten framför allt lyssna på kommissionen och höra hur man resonerar. Sedan får vi återkomma till ställningstaganden.

Anf. 27 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Justitieministern kanske inte kan bli tydligare, kanske inte kan svara på frågan vad man till exempel menar med "utvidgad jurisdiktion" och vad det innebär. Vidare kan det kanske vara svårt att svara på vad det är för regler, ansvar och sanktioner.

Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Nej då, vi har chefsförhandlaren här, så jag tror att Lars Werkström kan svara på de frågorna.

Anf. 29 Ambassadören LARS WERKSTRÖM:

I alla de instrument som vi förhandlar om i EU och som handlar om att bekämpa brott med att harmonisera eller likrikta straffbestämmelserna i medlemsstaterna och att likrikta straffsätserna ingår det element av att försöka uppnå ungefär samma straffsätser i de olika medlemsstaterna. Där brukar vi sällan ha några problem. Det svenska straffsystemet är heltäckande. Det mesta som EU vill att vi ska åta oss att straffbelägga är redan straffbelagt i Sverige. Våra straffsätser är i regel väl avpassade till det som föreslås. Just i det här fallet pågår fortfarande analyser av hur det svenska straffsystemet exakt förhåller sig.

Jurisdiktion är en sådan fråga som ingår i den traditionella arsenalen av de straffrättsliga instrumenten. Alla medlemsstater ska åta sig att se till att ha domsrätt, alltså en möjlighet för de egna domstolarna att döma i olika situationer när brottet är begånget inom eller utom landet. Det är en sedvanlig uppräkningslista i det här förslaget av olika situationer där landet bör ha domsrätt.

Det vi preliminärt kan se i den analys som har gjorts är att det kan finnas någon del i förslaget som inte har täckning i svenska jurisdiktionsregler. Det handlar om åtgärder som är utförda till förmån för företag som har sitt säte, sitt huvudkontor, i Sverige till exempel. Det är en bestämmelse som vi återfinner i flera andra förslag. Det brukar landa i att det handlar om situationer som redan är täckta av svensk rätt.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Då tackar vi för informationen.

Vi går till punkt 8 om en europeisk utredningsorder. Det är en riktlinjedebatt. Det är en ny fråga, och den har varit uppe i justitieutskottet. Där anmälades avvikande mening från Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Det finns ett protokollsutdrag i sammanträdeshandlingarna.

Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Sverige har tillsammans med Belgien och fem andra medlemsstater lagt fram ett förslag till direktiv om en europeisk utredningsorder. Det här direktivet syftar till att förbättra samarbetet när det gäller att hämta in

bevisning som finns i en annan stat än den där brottsutredningen pågår. Direktivet baseras på principen om ömsesidigt erkännande. Stockholmsprogrammet har även det här direktivet som ett av sina mål.

Hittills har förhandlingarna förts på tjänstemannanivå. Vid mötet nästa vecka ska vi diskutera vissa allmänna frågor om direktivet och vägransgrunder. Ordförandeskapet vill nå en överenskommelse i rådet om vissa utgångspunkter inför de fortsatta förhandlingarna.

Först vill man att det ska råda enighet om att direktivet ska föra samarbetet framåt i relation till dagens samarbete som baserar sig på äldre konventioner. Det kan man tycka är självklart, men det finns tendenser i förhandlingarna som pekar åt ett annat håll.

Vi stöder naturligtvis ordförandeskapet fullt ut. Det är ingen idé att ta fram direktiv om det inte innebär förbättringar. Annars kan man ju strunta i insatserna.

En fråga som vi ska analysera och som är av stor principiell betydelse är i vilken utsträckning den verkställande staten ska vara skyldig att verkställa en utredningsorder, eller med andra ord i vilken omfattning den verkställande statens nationella regelverk ska få genomslag eller företräde.

Här gäller det att hitta en rimlig balans. Om en verkställande stat ska få tillämpa sin nationella rätt försämrar vi naturligtvis det samarbete som finns i dag. Om en verkställande stat i stort sett aldrig skulle kunna använda sig av sina egna regler skulle det kunna leda till ett resultat som i ett enskilt ärende kan vara svårt att acceptera.

Medlemsstaterna har olika åsikter om det här. Några vill införa en generell vägransgrund som innebär att åtgärden inte kan verkställas om den inte skulle vara möjlig att genomföra nationellt. Ordförandeskapet vill undvika en sådan vägransgrund och vill att staterna ska enas om det. Sverige kan stödja en sådan ansats. En sådan vägransgrund vore ett stort avsteg från principen om ömsesidigt erkännande och skulle innebära att vi försämrade samarbetet mellan medlemsstaterna.

Medlemsstaterna är dock överens om att en verkställande stat i viss utsträckning ska kunna få tillämpa de förutsättningar som gäller nationellt för att vidta en specifik åtgärd. Till skillnad från det ursprungliga förslaget föreslår ordförandeskapet att de olika åtgärderna delas in i kategorier. Indelningen ska främst ske utifrån hur ingripande åtgärderna är. Den uppdelningen är något medlemsstaterna har efterfrågat i förhandlingarna.

Tanken med förslaget är att ju mer ingripande en åtgärd är, desto större genomslag ska de nationella förutsättningarna i den verkställande staten för en sådan åtgärd få. I de fall åtgärden är okänd för den verkställande staten ska det finnas begränsningar i skyldigheten att verkställa åtgärden.

Vi tycker att det är rimligt med någon form av uppdelning eftersom åtgärdernas karaktär kan vara av så olika slag. Det kan till exempel handla om alltifrån enklare förhör till hemlig teleavlyssning. Även om diskussionerna framöver kan bli tekniskt komplicerade stöder vi ordförandeskapets ansats som en bra utgångspunkt för fortsatta förhandlingar.

Slutligen vill ordförandeskapet ta upp en del frågor om proportionalitet och kostnader.

Den första frågan gäller att åtgärden ska utfärdas endast om den bedöms nödvändig och proportionerlig i förhållande till den inhemska utredningen.

Den andra frågan avser vem som ska stå för kostnaderna vid en verkställighet, om de blir orimligt höga.

När det gäller proportionalitetskravet har det införts en bestämmelse om att den utfärdande staten måste beakta det innan en åtgärd utfärdas. Några medlemsstater vill att den verkställande staten ska få pröva detta. På samma sätt vill några medlemsstater kunna vägra verkställighet om kostnaderna blir för höga.

Ordförandeskapet anser att frågorna om proportionalitet och kostnader är viktiga men att de bör tas om hand på ett annat sätt än genom att införa nya vägransgrunder. Sverige kan stödja den inställningen.

En lösning där den verkställande staten kan motsätta sig en åtgärd som den andra staten har ansett vara proportionerlig är en tveksam väg att gå. Vad gäller kostnaden finns det andra lösningar, och de inblandade staterna bör i de fallen konsultera varandra för att hitta en lösning.

Sammanfattningsvis avser vi att i det här skedet stödja ordförandeskapets ansats i de aktuella frågorna. Grundmotiveringen för att arbeta med den här frågan är att vi vill effektivisera rättskipningen. Att kunna ta in bevis, att kunna få utredningsunderlag med hjälp av varandras rättsliga system skulle underlätta mycket eftersom kriminaliteten nästan per definition i dag är internationell. Oftast skulle vi kunna få ned handläggningstiderna och få upp effektiviteten om vi kunde hitta lösningar vad gäller de broar som vi försöker bygga mellan systemen.

Vi tycker att huvudansatsen är riktig, men det återstår en hel del att göra i förhandlingarna.

Anf. 32 MARIA FERM (MP):

Tack för informationen! Jag har lite olika funderingar.

Jag vill börja med att säga att Miljöpartiet har bestämt sig för att ansluta sig till Vänsterpartiets avvikande mening i frågan.

Det finns vissa saker som är lite oroväckande, till exempel att Sverige skulle kunna bli tvunget att utreda någonting som inte är brottsligt i det här landet. Om vi kanske ska utreda någonting som kräver fängelsestraff för hemlig teleavlyssning i Sverige men som inte gör det i något annat land, blir det då så att det är de inhemska reglerna som gäller? Är det så att andra länder kommer att kunna kräva att vi genomför en tuffare utredningsåtgärd än vad som skulle vara okej ifall det gällde ett brott som var begånget i Sverige eller som vi skulle utreda från Sveriges håll?

Sådana frågor tycker jag det finns. Dessutom är vi tveksamma i stort till principen om ömsesidigt erkännande av domar.

Anf. 33 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr ordförande! Det här är en principiellt både intressant och komplicerad fråga.

Jag har samma invändningar som Miljöpartiet vad gäller att dra ut principen om ömsesidigt erkännande fullt ut. Jag vill exemplifiera det med två hypotetiska men fullt realistiska fall.

I Polen är abort illegalt, som det inte är i Sverige. Polen begär att Sverige enligt kategori 1 ska ta in en kvinna för förhör om hon har genom-

gått en abort. Om vi i Sverige vore skyldiga att göra det tycker jag att det vore helt orimligt.

Ett annat exempel är Lettlands parlament som har diskuterat att kriminalisera att man lovordar homosexualitet. Jag vet inte om de har gjort det än, men risken finns att de genomför den typen av lagstiftning. Lettiska RFSL sprider tidningar från Sverige till Lettland. Är vi i Sverige då skyldiga att inhämta bevis om den lettiska polisen begär det? Det vore i så fall en helt orimlig effekt av denna typ av lagstiftning.

Jag tycker att en vid vägransgrund är rimlig för att inte riskera att hamna i den här typen av konflikter. När man bygger ut den här typen av samarbete tycker jag att man måste vara noga med rättssäkerheten, vilket jag tror att regeringen säkert delar, och rätten till försvar och andra saker. Är det någonting som diskuteras?

Anf. 34 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Jag instämmer helt och fullt med både Miljöpartiet och Vänsterpartiet i den här frågan. Vi vet inte hur detta kommer att sluta.

Av principiella skäl är vi emot att sådant här regleras överstatligt och vill därför anmäla avvikande mening.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Innan jag ger ordet till justitieministern vill jag bara påminna om att den här frågan har varit föremål för formell överläggning i justitieutskottet. Tanken är inte att vi ska gå in i alltför mycket detaljer här i EU-nämnden, utan vi ska anse det avklarat.

Anf. 36 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr ordförande! Jag ska lägga band på mig även om det är en principiellt komplicerad och mycket spännande politisk fråga.

När det gäller ömsesidigt erkännande är det klart att det finns fördelar och nackdelar. I dag kan det ta polisen månader och till och med år att få hjälp från en annan medlemsstat i en viktig brottsutredning, och det gagnar inte rättssäkerhet och rättsväsen utan är ett stort problem. Vi har stora bekymmer när det gäller att få in uppgifter, och det är det vi ska försöka motverka.

Det förs en viktig diskussion som jag nämnde, nämligen att ju mer en ingripande åtgärd är, desto större genomslag måste det nationella regelverket ha. Jag tycker att det är en hållning som är rätt rimlig.

Jonas Sjöstedt tar upp ett antal exempel. Jag kan göra listan ännu mer intressant, om det skulle behövas. Jag har sett det så här, att innan vi har en något mer tydlig struktur i diskussionerna är det för tidigt att tryckprova enstaka exempel. Jag vill erinra om att i en del ärenden kan man komma nära tryckfrihetsförordningen och den typen av grundläggande friheter som vi har i Sverige. Jag är helt säker på att vi inte alls kommer att göra några inskränkningar där. Det vore förödande, och det skulle vi aldrig acceptera. Men det finns en del sådana avvägningar att göra. Och det finns andra grundprinciper. Jag vill gärna erinra om att regeringen med starkt stöd från riksdagen faktiskt satte ned klackarna när det gällde att värna rätten till skilsmässa till exempel.

Jag är inte så bekymrad vid det här laget över eventuella svårigheter i enskilda ärenden. Grundhållningen är att om man ska få effektivitet i ett

2010/11:7
5 november

sådant här system måste man så långt som möjligt försöka skapa enkla regelverk och en ömsesidighet. Sedan måste vi kategorisera, därför att det finns ett antal frågeställningar som är besvärliga, och de kommer längre fram.

När det gäller rättssäkerhetsgarantier och detta att man får stöd och så vidare vill jag gärna erinra om att vi under det svenska ordförandeskapet fick igenom en färdplan för processuella rättigheter, om rätten till information, rätten till tolkning med mera. Det är något som EU har misslyckats med i omgångar och ganska mycket i närtid dessutom.

Faktum är att vi nu redan är inne på det andra steget. Man har alltså redan kommit i gång med att försäkra sig om att det finns sådana garantier för den som är misstänkt. Det tycker jag är bra, och vi driver på väldigt mycket i de frågorna. Det jobbas mycket med dem. Det är tack vare svenska insatser, där vi har löst upp knutarna, som det nu sakta men säkert börjar bli någon ordning i detta avseende.

När det gäller det ärende som vi nu har att diskutera är det för tidigt att tryckprova. Jag är i grunden inte bekymrad över att vi inte skulle hitta former som gör att vi får ett system som är både effektivt och som också gör att vi kan leva med de uppgifter vi kan tänkas få. Huvudproblemet i dag är att när vi ska utreda kriminalitet som är gränsöverskridande tar det på tok för lång tid, och vi får inte den hjälp som vi skulle behöva för att få rätt underlag.

Anf. 37 JOHAN LINANDER (C):

Jag ska fatta mig kort, för vi har haft diskussioner om det här i justitiekottet tidigare.

Jag tycker att man kan se detta på två olika sätt. Antingen kan vi se det som att här skulle det teoretiskt sett kunna uppstå problem och därför säger vi nej till allting. Eller så kan vi se det som väldigt viktigt för att Sverige och andra länder ska kunna utreda gränsöverskridande brottslighet – människosmuggling, narkotikasmuggling och annat – och att vi därför behöver en europeisk utredningsorder. Det kan, i teorin åtminstone, bli ett och annat problem på vägen, men dessa ska vi försöka lösa. Men att i det här läget säga nej till att vi ska ha en europeisk utredningsorder, när vi vet hur viktigt det är för att kunna bekämpa gränsöverskridande brottslighet, känns helt främmande för mig åtminstone.

Med detta korta inlägg vill jag säga att vi ger fullt stöd för regeringens ståndpunkt.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattar det som att det finns en gemensam avvikande mening från Miljöpartiet och Vänsterpartiet och att Sverigedemokraterna instämmer i denna avvikande mening. Uppfattar Jonas Sjöstedt min sammanfattning som korrekt?

Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ja, jag kan ju inte hindra någon från att instämma i min avvikande mening, även om jag skulle ha lust. Men Sverigedemokraterna reste ju en egen avvikande mening, och det kan de väl fortsätta att göra, tycker jag.

Jag upprepar min sammanfattning, som jag naturligtvis tycker är den mest korrekta eftersom jag själv framför den, nämligen att det finns en gemensam avvikande mening från Vänsterpartiet och Miljöpartiet som de har definierat. I denna avvikande mening instämmer Sverigedemokraterna.

Med detta sagt kan jag konstatera att det finns majoritet för regeringens här redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Vi går nu vidare till punkt 9, Rätten till information i brottmål, som är en informationspunkt. EU-nämnden informerades i frågan den 1 oktober. I justitieutskottet har företrädare för Sverigedemokraterna anmält avvikande mening.

Herr ordförande! Den här frågan har jag varit inne på tidigare. Vi förväntas att vid RIF-rådet få information om läget i förhandlingarna när det gäller direktivet om rätten till information i brottmål. Något ställningstagande förväntas alltså inte från medlemsstaterna.

Kommissionen lade i somras fram det här förslaget till direktiv. Det handlar om misstänkta och tilltalades rätt till information i straffrättsliga förfaranden. Förslaget är det andra steget i den färdplan som jag tidigare nämnde för processuella rättigheter i brottmål. Ett första förslag om rätten till tolkning och översättning i brottmål är redan antaget.

Förslaget förhandlas för närvarande i en rådsarbetsgrupp. Det belgiska ordförandeskapets målsättning är att nå en politisk överenskomst om förslaget i december för att därefter kunna inleda förhandlingar med Europaparlamentet.

Vi tackar för informationen och går vidare till punkt 11 som är en slutspunkt. Den handlar om politisk EU-process för bekämpning av grov och organiserad internationell brottslighet.

Herr ordförande! Det belgiska ordförandeskapet har presenterat ett förslag om att inrätta en så kallad policycykel. Det går nästan inte att översätta till svenska. Jag tycker att policycykel låter för konstigt, så jag kommer inte att säga policycykel, utan jag säger policy. Syftet är att strukturera EU:s gemensamma arbete mot organiserad brottslighet. Och det är väl bra om vi får ordning på det.

I korthet går policyn ut på att skapa rutiner för prioritering, planläggning och utvärdering av gemensamma insatser som medlemsstaterna är överens om att genomföra för att bekämpa allvarlig gränsöverskridande brottslighet. Policyn har behandlats på tjänstemannanivå under hösten. Alla medlemsstater har deltagit aktivt i processen och haft möjligheter att komma med synpunkter. Det har resulterat i att full enighet råder kring förslaget.

Vi tycker att policyn är konkret och användbar som metod för att effektivisera arbetet mot allvarlig gränsöverskridande brottslighet. Vi är inte minst positiva till att utvärdering byggs in som ett avslutande steg i

metodiken, så att man lär sig av de erfarenheter man får. Det ger goda förutsättningar för att verksamheten ska utvecklas.

Vi ger vårt stöd till det förslag som föreligger.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns majoritet för regeringens ståndpunkt i denna fråga.

Vi går nu vidare till punkt 12, "Prümbesluten", som är en diskussionspunkt. Frågan har varit i nämnden många gånger förut.

Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr ordförande! Prümrådsbesluten syftar till att fördjupa det gränsöverskridande samarbetet mot terrorism och gränsöverskridande brottslighet. Främst sker det genom att de brottsbekämpande myndigheterna inom EU får möjlighet att söka dna-, fingeravtrycks- och fordonsuppgifter hos varandra. Vid en sökning ska de få svar direkt om information som är relevant för en pågående brottsutredning finns lagrad i en annan medlemsstat.

Prümrådsbesluten trädde i kraft i augusti 2008, och medlemsstaterna har tre år på sig att genomföra dem. Det innebär både lagstiftningsarbete och teknisk utveckling för att lösningarna ska komma på plats. Dessutom behövs det verksamhetsrutiner så att verktyget utnyttjas.

Genomförandet går långsamt, och det finns risk att det inte blir klart till augusti 2011. De flesta medlemsstater säger att de kommer att klara tidsfristen, men sex medlemsstater uppger att de inte kommer att bli klara när det gäller dna respektive fingeravtryck och fem när det gäller fordonsuppgifter. Vilka dessa medlemsstater är har inte offentliggjorts.

För Sveriges del finns det risk för leverantörsförseningar, men i övrigt bedömer våra ansvariga myndigheter, Rikspolisstyrelsen och Transportstyrelsen, att vi kommer att kunna hålla tidsfristen.

Ordförandeskapet har försökt ta reda på i detalj var skon klämmer och har presenterat en lista med fyra typer av svårigheter som finns i genomförandet. Nu vill man diskutera dessa svårigheter och lämpliga åtgärder för att minska problemen. Svårigheterna består framför allt av en långsam nationell beslutsgång, något som vi kanske inte känner till i Sverige, brist på tekniskt stöd för genomförandet, finansieringsproblem och tidskrävande godkännandeprocédur för genomförandet.

I ordförandeskapets förslag till åtgärder nämns bland annat att den politiska uppföljningen av genomförandet ska intensifieras, att man ska fortsätta att satsa på gemensamt tekniskt stöd och att man bättre ska kunna utnyttja EU-finansiering.

Vi anser att det viktigaste är att dra långsiktig lärdom av svårigheterna inför framtida EU-beslut om informationsutbyte.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Sammanfattningsvis finner jag att det finns stöd för regeringens fortsatta agerande i denna fråga.

Punkt 13 är struken. Punkt 14 om ECNNS:s årsrapport är halvstruken om jag förstått det rätt.

Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Herr ordförande! Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk har sammanställt en årsrapport som kommer att presenteras för rådet. Tanken är att medlemsstaterna endast ska lyssna till presentationen. Vi förväntas alltså inte avge någon ståndpunkt i frågan.

I årsrapporten behandlas övergripande policy, nationella strategier och lagstiftning. Utvecklingen och användningen av droger belyses. Man tar också upp preventionsfrågor samt behandling och vård av missbrukare i olika sammanhang och i olika länder i Europa.

Av rapporten framgår bland annat att blandmissbruk har blivit vanligare i Europa. De senaste uppgifterna pekar på ett starkt samband mellan festdrickande och narkotikaanvändning bland skolbarn.

Vidare observerar man en alltmer komplex och labil situation när det gäller tillgång på och användning av syntetisk narkotika i Europa. Vad som är nytt är det stora utbud av olika ämnen som i dag utforskas, den aggressiva marknadsföringen, den ökade användningen av Internet och den snabbhet med vilken marknaden reagerar på olika typer av kontrollåtgärder.

I dagordningspunkten nämns också kommissionens meddelande om utvärdering efter halva tiden av handlingsplanen mot narkotika för åren 2009–2012. Ordförandeskapet har meddelat att just denna fråga ska strykas från dagordningen, så det blir rapporten och uppföljningen som tas upp. Jag rekommenderar den till läsning eftersom den innehåller mycket fakta om läget i Europa, vilket vi alla bör begrunda.

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Då det inte finns några frågor eller synpunkter på detta tackar vi för informationen och går vidare. Punkt 15 är struken, så då kommer vi till punkt 16, Övriga frågor. Där finns något om sprängämnen.

Anf. 49 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Kommissionen ska vid rådsmötet endast presentera sitt förslag till en förordning om baser, så kallade prekursorer, till sprängämnen. Medlemsstaterna förväntas denna gång inte avge ståndpunkt i frågan.

Sprängämnen används ofta vid terroristattacker, och det är för att undvika och försvåra för terroristattacker och annan grov brottslighet som EU prioriterar arbetet för att göra det svårare att tillverka sprängämnen.

Syftet med förordningen är att begränsa allmänhetens tillgång till ämnen och blandningar som kan missbrukas för olaglig tillverkning av sprängämnen. Hemmagjorda sprängämnen kan vara ett verktyg för terrorister och andra brottslingar och är naturligtvis också rent allmänt farligt. Det finns alltså stor angelägenhetsgrad i att försöka minska tillgången på denna typ av kemikalier.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Då det inte finns några frågor om detta tackar vi för informationen. Vi går vidare till ministerns sista punkt, SIS II. Det är en gammal välbekant fråga.

Anf. 51 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Schengens informationssystem är som bekant det gemensamma spanings- och efterlysningsregistret som används av dem som ingår i Schengensamarbetet. Utvecklingen av nästa generation av systemet, det så kallade SIS II, pågår under kommissionens ledning sedan länge. Alla som har suttit i EU-nämnden eller någon annan nämnd som berörs av detta har varit med på en lång resa.

Vid förra rådsmötet presenterade kommissionen sin förhoppningsvis slutliga planering för arbetet med de resterande delarna av SIS II-systemet. Enligt planeringen ska det kunna tas i drift i mars 2013. Vid mötet antogs också rådsslutsatser om SIS II, och i dessa uppmanades kommissionen att även fortsättningsvis hålla ministerrådet och Europaparlamentet underrättade om utvecklingen i projektet.

Som svar på den uppmaningen kommer vi vid rådsmötet att få en rapport om senaste nytt i projektet. Några avvikelser från planeringen eller andra typer av överraskningar tror vi inte är aktuella. Eftersom det är en informationspunkt behövs inget ställningstagande. Vi tror att denna typ av lägesrapportering kommer att bli en stående punkt framöver, vilket kanske är bra med tanke på alla de problem vi haft i detta ärende.

Anf. 52 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr ordförande! Jag tackar ministern för informationen. Man kan ha långa diskussioner om SIS, men det ska vi inte ha i dag. Jag tänkte bara ställa en fråga: Hur mycket kostar SIS II?

Anf. 53 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Det ska jag ta reda på. Jag har fått vissa uppgifter om detta, och det är förskräckligt mycket pengar som har lagts ned med tanke på att projektet av och till har havererat. Sådana här tekniskt komplicerade system blir alltid dyrare än tänkt, men i detta fall har det gått åt mer pengar än vad som är rimligt. Det har varit ett skäl för Sverige och en del andra medlemsstater att vara rätt aggressiva när det gäller att kräva en bättre fungerande planering. Vi har också varit behjälpliga under resans gång med den tekniska kompetens som finns i Sverige i denna typ av frågor.

Jag har vid flera tillfällen sagt att när systemet väl är på plats måste det göras en ordentlig analys och utvärdering av hur kommissionen och andra har agerat och vad detta har kostat. Summan har jag inte i dag, men jag tror att vi alla kommer att bli förskräckta över storleken på insatserna.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Eftersom det inte finns fler frågor tackar vi justitieministern med medarbetare för att ni kom hit.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet Tobias Billström välkommen. Vill statsrådet säga något om återrapporten?

Anf. 56 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Det är trevligt att vara här och träffa EU-nämndens gamla och nya ledamöter, ordföranden och kansliets personal. Vi ska säkert kunna samarbeta väl framöver.

Det är helt riktigt att den första punkten är återrapporteringen från RIF-rådet den 7–8 oktober. Vi hade vid detta senaste rådsmöte inte några beslutspunkter. Efter att kommissionen hade presenterat de två nya direktivförslagen om säsongsarbetare och företagsintern förflyttning av personal framförde flera medlemsstater vid första åsiktsutbytet en hel del kritik mot framför allt förslaget om säsongsarbetare.

Från svensk sida framhöll jag fördelarna med vårt svenska flexibla system för arbetskraftsinvandring som utgår från behoven på arbetsmarknaden utan en kategorisering av arbetstagaren.

Vi hade också en allmän diskussion om det gemensamma europeiska asylsystemet, och jag påminde om de horisontella frågorna i de olika förslag som nu ligger på förhandlingsbordet. Jag underströk vikten av att de hanteras så att rättsakterna i största möjliga mån stämmer överens och bildar en fungerande enhet. Jag framhöll även att det är viktigt att arbetet med att upprätta en heltäckande lagstiftning som ram för systemet fortsätter. Samtidigt med detta måste EU parallellt arbeta med att stärka det praktiska samarbetet för att förbättra tillämpningen av lagstiftningen och tydliggöra innehållet.

Även vid vårt kommande möte den 8 november ska vi få en lägesrapport om det senaste från förhandlingarna på rådsarbetsgruppsnivå om det gemensamma asylsystemet.

Anf. 57 JONAS SJÖSTEDT (V):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för rapporten. Jag läste diskussionen om säsongsarbete, och den verkar gå åt lite olika håll. Jag funderar på den situation vi har i Sverige till exempel inom jordbruket och bland dem som jobbar i hem. Många har för låg lön, dålig anställningstrygghet, för många timmar, får inte sin lön utbetald och så vidare. Det där hänger samman med möjligheten att garantera säsongsarbetare nationell lagstiftning och kollektivavtal. Det är en viktig fråga i arbetsrätten.

På vilket sätt lyfter Sverige fram frågan om att stärka säsongsarbetares fackliga rättigheter och se till att deras lagliga och avtalsmässiga rättigheter tillgodoses? Avser regeringen att lyfta fram detta på något särskilt sätt så att de omfattas av gällande lagar och avtal från första arbetsdag?

Anf. 58 EVA-LENA JANSSON (S):

Jag tackar för informationen. Jag ställde en fråga i socialförsäkringsutskottet om säsongsarbetare och nämnde bland annat bärplockare. Den bild som Sverige ger i rapporten är att det fungerar mycket bra i vårt land. Bilden i medierna visar att det inte riktigt är så. Har Tobias Billström någon annan uppfattning efter mötet vad gäller att de svenska reglerna fungerar väl?

Anf. 59 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Som jag sade till Eva-Lena Jansson i socialförsäkringsutskottet i går gäller det att skilja på två olika kategorier, det vill säga om människor är anställda i Sverige eller i utlandet. Om människor är anställda av företag i Sverige är det inga problem med det som Jonas Sjöstedt tar upp. Det är självklart att vi ska stå upp för människors rättigheter och kämpa för att människor ska få tillgång till de rättigheter som tillkommer dem enligt kollektivavtal. Är människor anställda i utlandet är det en annan sak. Då är detta direktiv inte tillämpligt. Jag sade också under överläggningarna i går att man måste skilja på dessa saker. Säsongsarbetardirektivet tar inte upp och omfattar inte människor som är anställda av företag i utlandet utan enbart dem som är anställda av svenska företag.

Anf. 60 EVA-LENA JANSSON (S):

I den svenska ståndpunkten refererar man till vad företagen behöver för arbetskraft. Man menar att det är bra för de svenska företagen att dessa regler har införts. Det är det svenska behovet av säsongsarbetare som gör att vi får bärplockarna.

Jag frågade statsrådet om de uppgifter vi har i dag komplicerar den ljusa bild som statsrådet gav på mötet den 7–8 oktober. Fungerar det verkligen så väl som när herr Billström uttryckte sin förhoppning om att den svenska fackföreningsrörelsen skulle hjälpa enskilda att få bättre villkor?

Anf. 61 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag delar inte bedömningen att det svenska systemet fungerar bra. Vi har en rad exempel i Skåne på folk som jobbar för 10 kronor i timmen på åkrarna, bor under eländiga förhållanden och utnyttjas hänsynslöst. Det är en del av verkligheten.

Jag menar att varje sådant direktiv är en möjlighet för regeringen att resa frågan att människor ska behandlas anständigt och väl när de arbetar utomlands. Det kan man göra genom att skriva in bindande formuleringar i texten om att respektera nationella lagar och avtal.

Det är min uppmaning till regeringen att hålla den svenska arbetsrätts fana högt i dessa förhandlingar.

Anf. 62 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Den appellen är inte så svår att efterkomma eftersom vi är överens om att den svenska modellen är en alldeles utmärkt bas att stå på när man diskuterar de här frågorna. Det viktiga i sammanhanget är det som är grunddiskussionen.

Vi kan ha en allmän arbetsrättslig diskussion eller motsvarande, men kanske inte riktigt här i EU-nämnden under denna punkt. Den får vi föra i andra sammanhang. Nu diskuterar vi säsongsarbetardirektivet, och det är väldigt avgränsat. Det handlar om de människor som är anställda av svenska företag.

Är det så att människor har kommit hit och inte är anställda med tillstånd eller till exempel utnyttjas är det naturligtvis ett problem som vi har anledning att ta på stort allvar. Vi kämpar efter att människor ska komma hit som vit arbetskraft och inte som svart arbetskraft. Men det är en annan diskussion.

Eva-Lena Janssons fråga är också viktig att ta upp i det här sammanhanget. Vi har ett behov av arbetskraft i Sverige. Vi kommer att ha ett mycket stort behov under de kommande åren. Det är inte något vi kan bortse ifrån.

Det är olyckligt om människor som kommer hit lockas att göra så under falska förespeglningar. Det tror jag att alla är överens om. Regeringen kommer därför att även fortsättningsvis följa frågan mycket noggrant. Samtidigt måste man komma ihåg att till exempel de bärplockare som vi läst om i tidningen endast utgör en mycket liten del av alla dem som beviljats arbetstillstånd hittills i år.

Jag har inga problem att hävda att den svenska modellen för arbetskraftsinvandring fungerar väl, även om det säkert finns vassa hörn som vi har anledning att försöka putsa av. Men säsongsarbetardirektivet tar som sagt inte upp bärplockare som är anställda av företag i utlandet. Direktivet handlar bara om dem som är anställda av företag i Sverige.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Då lägger vi återrapporten till handlingarna. Jag kan upprepa det som har nämnts här i förbigående. Socialförsäkringsutskottet har fått information och haft överläggning den 4 november, det vill säga i går.

Vi går till punkt 3 på dagordningen. Det gäller förteckning över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering och undantag från detta krav. Vi är då på en beslutspunkt. Frågan har inte varit uppe på länge i EU-nämnden. Den var uppe för ett år sedan.

Anf. 64 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Frågan ströks från dagordningen för RIF-rådet i oktober eftersom medlemsstaterna ansåg att de inte haft tillräckligt med tid för att ta ställning till kommissionens utvärderingsrapporter. Nu är rådet redo att fatta beslut om viseringsfrihet för medborgarna i Albanien och Bosnien och Hercegovina.

Den 14 september presenterades kommissionens rapport som visar på att länderna uppfyller de kriterier som ställts upp som krav för att viseringsfrihet ska införas. Kriterierna omfattar bland annat reformer och förbättrad lagstiftning inom områdena dokumentsäkerhet, korruptionsbekämpning och inte minst minoritetsskydd.

Den 7 oktober röstade Europaparlamentet med bred majoritet för rapportörens betänkande till stöd för att viseringsfrihet snarast införs för de båda länderna. Jag vill också informera om att kommissionen i samband med Coreper den 3 november presenterade en deklaration med förslag om en uppföljningsmekanism i syfte från kommissionens sida att efter

beslut om viseringsfrihet fortsatt följa ländernas genomförande av de reformer som påbörjats med anledning av färdplanerna.

Eftersom Albanien och Bosnien och Hercegovina nu uppfyller de överenskomna kriterierna kan Sverige ställa sig bakom det förordningsändringsförslag som innebär att medborgarna från dessa två länder som reser med biometriska pass blir viseringsfria vid inresa i Schengenområdet.

Förslaget ligger i linje med svenska strävanden att stärka de mellanfolkliga kontakterna mellan EU och länderna i fråga. Dessutom är viseringsfriheten en konkret, kännbar effekt av EU-närmandeprocessen med stark inverkan på allmänna opinionen i berörda länder och utgör ett betydelsefullt incitament för fortsatta reformer i länderna.

Det är samtidigt viktigt att kommissionen efter att viseringsfriheten införts inom ramen för EU-närmandeprocessen fortsätter att arbeta med myndigheterna i Albanien och Bosnien och Hercegovina på de områden som omfattades och omfattas av färdplanerna för viseringsfrihet. Från svensk sida ser vi därför kommissionens förslag om uppföljningsmekanism och hur man ska följa ländernas fortsatta genomförande av de påbörjade reformerna som en väsentlig komponent i samband med att beslut om viseringsfrihet fattas.

Anf. 65 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för en bra information! Kristdemokraterna är glada för att beslut nu äntligen fattas. Vi är positiva när det gäller just utökad viseringsfrihet till fler länder. Därför undrar jag nu: Finns det planer på att utöka viseringsfriheten till fler länder?

Anf. 66 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Enligt rapporter från 2007 var Albanien det mest korrumperade landet, eller i varje fall näst intill. Jag vet inte om så mycket har hänt sedan dess. Vi vet att det i dessa länder är den organiserade brottsligheten väldigt stor, speciellt när det gäller tung narkotikahandel och människosmuggling.

Jag ser därför en risk att inför man viseringsfrihet tar man med sig den brottsligheten i landet som sedan kan sprida sig till andra Schengenländer. Detta med biometriska pass säkerställer bara identiteten. Men man kan inte se avsikten med en persons inresa till exempel när det gäller den här saken. Jag anmäler avvikande mening.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Du kan väl fundera på hur du ska formulera den sedan.

Anf. 68 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Det här är en fråga om att överföras från den så kallade negativa till den positiva förteckningen. I den processen upprättas en så kallad färdplan som beskriver ett antal krav och kriterier. För att återkoppla lite grann till tidigare talare: Skulle statsrådet kunna utveckla vad det är som händer eller måste ha hänt i länderna innan det positiva beskedet kommer?

Herr ordförande! Låt mig börja med att svara på Caroline Szybers fråga. Nej, för närvarande finns det inga sådana planer. Det pågår viseringsdialoger med länder. Men just nu finns det inga som ligger direkt i pipeline för att komma i fråga för detta.

Till Margareta Sandstedt tycker jag att det är viktigt att påpeka att färdplanerna ställer upp mycket tydliga kriterier för vad man måste uppfylla när det gäller att bekämpa korruption och säkerställa att pass utfärdas endast för dem som inte bara kan styrka sin identitet men som också gör det på ett rimligt och rätt sätt. Vad menas då med ett rimligt och rätt sätt? Ja, till exempel att man ser till att man inte köper sig förbi köer i systemet.

När det gäller detta med avsikter och så vidare är det också viktigt att peka på de positiva effekter som man får när man börjar inleda viseringsfrihet med olika länder. Det är till exempel att människor kommer och ser hur det fungerar i EU, får intryck av hur våra demokratiska processer fungerar, får möjligheten att knyta affärskontakter, får annan form av utbildning och också får möjlighet att besöka vänner, nära och kära.

Den typen av processer är minst lika viktiga för att bekämpa det utanförskap som annars i dessa länder riskerar att leda till att man får en fortsatt negativ spiral nedåt. Det har vi till exempel sett i fallet Serbien under väldigt många år. En av anledningarna till att avståndet mellan det landet och närområdena har varit så brett har varit avsaknaden av möjligheten att resa.

Det är för övrigt ett exempel på varför migration är så viktig. Det skapar möjligheter för kunskapsöverföring och också ett förbättrat förhållande mellan dessa länder och EU och dessutom successivt en värderingsöverföring. Albanien och Bosnien och Hercegovina ska ha viseringsfrihet. Men de får det inte som någon sorts vänlig gest från EU utan därför att de har jobbat hårt för att förbättra processerna när det gäller att bekämpa korruption.

Jag tycker att det är viktigt att peka på det. Kommissionens arbete på detta område har varit noggrant. Det har ägt rum under väldigt många år. Detta har inte varit en process som startade i går. Det har tagit mycket lång tid för de länderna att nå den nivån till dess att kommissionen sätter stämpeln. Det är en förutsättning. Annars hade man inte fått gehör för det i rådet. Det finns också från medlemsstaterna mycket tuffa krav på att man inte ska ha en utveckling där människor kommer på felaktiga premisser till vår union.

Slutligen till Mikael Cederbratts fråga. Jag har i någon mening svarat på den, eftersom jag talat om vilka åtgärder som man måste vidta. Det gäller detta med korruptionsbekämpning och att säkerställa att biometrisk pass utfärdas endast till den som har avsikter som inte handlar om att man till exempel köper sig förbi eller skaffar sig passet på felaktiga premisser. Dessutom handlar det om samverkan mellan polismyndigheter och mellan migrationsmyndigheter i unionen och i de berörda staterna. Det är vad som har ingått i färdplanerna och vad man måste kunna bocka av om man ska få viseringsfrihet i förhållande till unionen.

Lägg därtill de mycket viktiga policyförändringar som man har fått vidta i till exempel förhållande till minoriteter som romerna. Man har särskilt lyft fram i färdplanerna just den romska kategorin när man har

talat om implement relevant policies regarding minorities. Det är ett tydligt exempel på detta.

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Jag vill ge Margareta Sandstedt en chans om hon vill motivera mer koncist sin avvikande mening.

Anf. 71 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Jag anmälde avvikande mening på grund av att jag anser att det ligger så oerhört mycket pengar i just människosmuggling och narkotikahandel att just viseringsfriheten i de länderna inte ska ges.

Anf. 72 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Där måste jag be Margareta Sandstedt att förtydliga sig. Om man har viseringsfrihet behöver man inte anlita en människosmugglare för att ta sig till unionen. Det är just det som är den stora skillnaden gentemot i dag när människor för att kunna åka till unionen måste, oavsett vilka avsikter de har för att få möjligheten att få komma in, köpa sig tjänster av människosmugglare. Den punkten undanröjs ju med viseringsfriheten. Det skulle vara intressant att få ett klarläggande där.

Anf. 73 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Jag vill också be Sverigedemokraternas företrädare att precisera sig. Är det processen mot ökad viseringslättnad som Sverigedemokraterna också har invändningar mot, eller är det bara i det enstaka fallet man har någon typ av invändningar? Vad är det i sådana fall för krav som ska ställas för att man ska kvalificera sig för viseringsfrihet?

Här har vi ställt väldigt robusta, gedigna och höga krav för att vi ska få ett fungerande närmande, precis som statsrådet har redovisat. När man då lever upp till de kraven, ska man då inte mötas av resultat från EU:s sida? Vad är det som Sverigedemokraterna egentligen vill se vad gäller EU:s viseringspolitik och dess gränspolitik gentemot länderna i vår omvärld?

Anf. 74 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

För tillfället vill jag bara säga att vi ska vara restriktiva rent generellt när det gäller viseringsfrihet i dessa länder.

Anf. 75 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i denna fråga.

Vi går vidare till punkt 4, Det gemensamma europeiska asylsystemet. Det är en informationspunkt. EU-nämnden har varit informerad i frågan den 1 oktober.

Anf. 76 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Inför RIF-rådet i oktober berättade jag om diskussionerna i asylfrågorna vid det informella RIF-ministermötet i juli och om den asylkonferens som hölls i september. Vi enades om att för att kunna bryta det dödläge som uppstått dela upp det så kallade asylpaketet.

Under hösten har förhandlingarna på rådsarbetsgruppsnivå framför allt intensifierats när det gäller direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare, Dublinförordningen och skyddsgrundsdirektivet. Vi ska precis som vid förra mötet få en lägesrapport med det allra senaste från ordförandeskapet.

2010/11:7
5 november

Anf. 77 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag kan först inte låta bli att uttrycka mitt stöd för regeringen på den tidigare punkten med viseringsfriheten. Inte minst för de hundratusentals bosnier som bor i Sverige är det mycket välkommet för kontakt med familj och släkten. Det är ett stort steg framåt.

När det gäller asylsystemet är det början på en lång process som säkert kommer att ta tid och ha en del politiska förvecklingar. Jag har en fråga. Det är om regeringen avser att lyfta fram frågan om asylvisum inom ramen för den här processen. Det är något som kommissionen har varit positiv till och som har utretts tidigare.

Det skulle kunna skapa större rättssäkerhet för dem som har asylskäl. De skulle kunna söka asyl från sina hemländer och inte hamna i händerna på människosmugglare eller tvingas ge sig ut på farliga resor till Europa och kanske också göra det under falsk identitet och annat. Det är ett sätt att skapa rättssäkerhet och trygghet för dem som verkligen har asylskäl. Det är någonting som borde föras upp inom ramen för arbetet med ett gemensamt europeiskt asylsystem.

Anf. 78 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Jag vill börja med att påpeka att i de rättsakter som just nu förhandlas finns det ingenting omnämnt om asylvisum. Det är alltså inte en fråga som finns på bordet. Det är mycket angeläget att peka på de problem som finns för de mest skyddsvärda och utsatta att kunna ta sig till unionen, kunna lämna in en ansökan och få den prövad. Det är därför vi har flyktingkvoten med UNHCR. Det är inte bara en flyktingkvot som innebär att Sverige i absoluta tal är det största landet i unionen utan dessutom en kvot som vi har slagits för att andra länder i unionen ska skaffa sig.

Under vårt ordförandeskap fattades beslut i rådet om att EU ska inrätta ett gemensamt vidarebosättningssystem som innebär att alla länder individuellt ska teckna avtal med UNHCR om att ta emot kvotflyktingar. Ett sådant system skulle vara bra. Om alla länder i unionen tog emot lika många kvotflyktingar som vi gör på årsbasis skulle EU kunna erbjuda åtminstone 100 000 fler personer asyl i unionen än vad som är fallet i dag. Ett utvidgat kvotflyktingssystem vore verkligen på sin plats. Jag tror dessutom att det skulle kunna avhjälpa den här situationen. Men något asylvisumförslag finns inte i de rättsakter som nu diskuteras.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen och går vidare till punkt 6 om ett nätverk av sambandsmän för invandring. Det är en informationspunkt här i nämnden. Vid överläggningen i socialförsäkringsutskottet anmäldes det dock avvikande mening från Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Genom förordning 377/2004 inrättades 2004 ett nätverk av sambandsmän för invandring. Syftet med förordningen var att underlätta för medlemsstaterna att utbyta information i syfte att hindra olaglig invandring. Nätverket består av myndighetsföreträdare från respektive medlemsland.

Från svensk sida omfattas de polissambandsmän som Rikskriminalpolisen utstationerar att tjänstgöra i vissa tredjeländer och de migrationsattachéer som tjänstgör vid ett tiotal svenska utlandsmyndigheter.

Vissa förändringar behöver nu göras i den här förordningen dels för att den bättre ska svara mot verksamhetens behov, dels för att anpassa den till de ändringar som har genomförts i gemenskapsrätten sedan förordningen beslutades 2004. Sedan dess har till exempel Frontex inrättats.

Ändringarna handlar bland annat om att information om medlemsstaterna sambandsmän ska göras tillgänglig i det så kallade Iconetsystemet, att Frontex ska ges rätt att delta vid möten som genomförs i nätverket av sambandsmän och att berörda EU-institutioner regelbundet ska underrättas om verksamheten i nätverket. Vid RIF-rådet kommer ordförandeskapet att redovisa läget i förhandlingarna.

Anf. 81 JONAS SJÖSTEDT (V):

Jag ska bara ge en motivering till den avvikande mening som jag avgav i utskottet. Det är ett problem att det blir ungefär samma bekymmer som med transportörsansvaret när man lägger ut kontrollen i tredjeland och även att personer som har giltiga asylskäl men saknar dokument inte ges möjlighet att söka asyl. Det är grunden för att jag avgav avvikande mening i utskottet.

Anf. 82 MIKAEL CEDERBRATT (M):

Jag stöder regeringen och den svenska ståndpunkten. Skälet till det är att det är grundläggande när man vill beivra brott, i det här fallet människosmuggling och hur man förfalskar resedokument och ID-handlingar, att relevant information sprids mellan de aktörer som är i gång. Därför ställer jag mig bakom detta.

Anf. 83 MARIA FERM (MP):

Jag vill också förtydliga Miljöpartiets avvikande mening. Vi anser också att EU:s politik på det här området går i fel riktning. När man kopplar ihop sambandsmännen med Frontex tror att vi att det kan innebära stora problem just när det gäller att garantera asylrätten. Vi vill se att man även satsar på lite smartare sätt att stävja migrationen, till exempel att man bekämpar fattigdom, hejdar klimatförändringar och även skapar lagliga vägar till migration, annars riskerar det att gå i helt fel riktning.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen. Har statsrådet någon övriga fråga?

Anf. 85 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Vi har den gemensamma kommittén.

Under den gemensamma kommittén ska vi också ha en informationspunkt. Vid kommande rådsmötet förväntas kommissionen presentera sin årliga rapport om den så kallade viseringsreciprociteten, det vill säga ömsesidighet vad gäller viseringskrav mellan EU och tredjeländer. Syftet är att uppdatera medlemsstaterna om läget.

Viseringsreciprocitet innebär att alla EU-medborgare ska ha viseringsfrihet till alla tredjeländer vars medborgare i sin tur kan resa till EU och Schengenområdet utan krav på visering.

Det är kommissionens uppgift att bevaka situationen och vid behov påtala och inleda förhandlingar med de eventuella tredjeländer där viseringsreciprocitet inte råder i syfte att åstadkomma fullständig ömsesidighet.

Sverige stöder kommissionens arbete för viseringsreciprocitet och utgångspunkten att ömsesidighet ska råda på viseringsområdet. Rapporten har dock ännu inte cirkulerats till medlemsstaterna. Därför kan jag inte i detalj gå in på dess innehåll här.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statsrådet för informationen. Vi tackar också statsrådet för att han har kommit hit.

3 § Konkurrenskraft (inre marknaden)

Statsrådet Ewa Björling

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft (inre marknaden) den 11–12 oktober 2010

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för konkurrenskraft (inre marknaden) den 10 november 2010

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Ewa Björling med medarbetare mycket välkomna.

Nu har vi en gammal hederlig fråga om patent på dagordningen. Den har varit uppe ett antal gånger i nämnden. Den har också varit uppe i näringsutskottet i går, den 4 november.

Jag ska först fråga statsrådet om det finns något att säga beträffande den utsända återrapporten, för i så fall kanske vi ska börja med det.

Anf. 88 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Det är trevligt att se en del nya ansikten och en del gamla som jag känner igen.

Låt mig börja med en kort återrapportering. Jag deltog vid KKR den 11 oktober och rapporterar från mina delar av mötet. Främst diskuterades frågan om översättningsarrangemang avseende EU-patentet men också kommissionens förslag om en fungerande inre marknad.

Vad gäller EU-patentet var det en stor majoritet av medlemsstaterna som uttryckte stöd för kommissionens förslag till översättningsarrangemang, och även ordförandeskapets kompromissförslag fick stort stöd. Flera medlemsländer, inklusive Sverige, nämnde också möjligheten till fördjupat samarbete.

Det belgiska ordförandeskapet fortsätter arbetet för att nå en överenskommelse. Därför är det inlagt ett extra KKR den 10 november, och det är därför vi sitter här i dag.

Vad gäller den inre marknaden nämnde kommissionär Barnier att en handlingsplan ska tas fram. Den ska omfatta förslag på en rad olika politikområden som innovation, hållbar utveckling, små och medelstora företag, investeringar, skattesamarbete och den externa dimensionen.

Meddelandet med handlingsplanen har lämnats av kommissionen den 27 oktober. Frågorna kommer att diskuteras vidare vid KKR den 10 december.

I övrigt hänvisar jag till den skriftliga rapporten från mötet.

Anf. 89 ORDFÖRANDEN:

Vi lägger återrapporten till handlingarna. Därefter ber jag statsrådet att gå in på dagens fråga, patentet.

Anf. 90 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! EU-patentet är en högt prioriterad fråga för regeringen. Under det svenska ordförandeskapet nåddes en allmän inriktning om EU-patentförordningen, vilket innebär att rådet i stort är överens om själva förutsättningarna för EU-patentet.

Men en av de viktigaste frågorna är fortfarande olöst, nämligen den om EU-patentets översättningsregim, det vill säga vilka språk ett EU-patent ska översättas till.

Kommissionen presenterade i somras ett förslag till förordning för EU-patentets översättningsregim som i stort sett överensstämmer med det ursprungliga förslaget som kom för över 10 år sedan. Jag vill markera det lite eftersom man har hållit på med frågan i 61 år.

Förslaget som bygger vidare på den nuvarande ordningen vid det europeiska patentverket innebär att ett EU-patent ska kunna beviljas på engelska, tyska eller franska. Det ska även finnas gratis maskinöversättningar online till samtliga officiella EU-språk.

Som jag nämnde senast jag var här stöder vi kommissionens förslag. Det är kostnadseffektivt. Det är rättssäkert och möter industrins krav.

Vi har också sagt att vi kan acceptera den kompromiss som presenterades av det belgiska ordförandeskapet inför förra KKR den 11 oktober. Det innebär bland annat översättning till engelska av patent som meddelas på tyska eller franska.

Jag är mycket glad över det starka stöd och det tydliga mandat som vi har härifrån EU-nämnden. Det är av stor betydelse med ett starkt stöd från er nu när förhandlingarna är inne i en sådan intensiv fas.

Vid det senaste KKR-mötet den 11 oktober stod det klart att i princip alla medlemsstater kan acceptera kommissionens och ordförandeskapets förslag utom Spanien och Italien. Flera länder, bland annat Sverige, påpekade då att vi var beredda att se över förutsättningarna för ett fördjupat samarbete om det skulle visa sig omöjligt att nå en överenskommelse inom rimlig tid.

Det här skulle innebära att de medlemsstater som prioriterar ett konkurrenskraftigt patentsystem kan gå vidare och upprätta ett EU-patent och en enhetlig patentdomstol utan att alla 27 medlemsstater deltar.

Men jag vill också säga att det finns många svårigheter med detta. Jag hoppas därför att de medlemsstater som hittills har motsatt sig förslaget känner av det starka politiska trycket så att vi trots allt kan nå en överenskommelse som inkluderar alla 27 medlemsstater.

Det belgiska ordförandeskapet har inför det extrainsatta konkurrenskraftsrådet den 10 november presenterat ytterligare tillägg till kommissionens förslag i syfte att nå en överenskommelse med alla. Det innebär bland annat att patenthavare vars patent beviljas på engelska måste ge in en extra översättning till ett valfritt EU-språk under en övergångsperiod. Den övergångsperioden ska vara fram till dess att maskinöversättningarna fungerar tillfredsställande.

Ett sådant förslag innebär en försämring ur vårt perspektiv i förhållande till de förslag som tidigare presenterats av ordförandeskapet. Det är dock viktigt att inte bortse från att EU-patent skulle medföra väsentliga förbättringar för europeiska företag även med ett sådant ytterligare tillägg.

Vi kan alltså tänka oss att överväga detta förslag men bara om – och jag säger bara om – det står klart att samtliga medlemsstater är beredda att acceptera det, det vill säga alla 27, inklusive Spanien, inklusive Italien.

Den här frågan har varit låst alltför länge, och vi är beredda att göra vad vi kan för att nå en slutlig överenskommelse så snart som möjligt.

Det innebär att vi kan vara flexibla så länge EU-patentets kvalitet inte riskeras, men vi kan också arbeta aktivt för att inleda ett fördjupat samarbete om det står klart att alla andra alternativ är uttömda.

Det är nödvändigt att kunna visa flexibilitet nu när förhandlingarna är inne i ett så intensivt skede. Vi måste vara beredda att kunna agera snabbt eftersom det fortfarande finns möjligheter att nå en kompromiss.

Jag skulle vilja be Evelina Janunger Kaarme, som är ämnessakkunnig i patentfrågan, att kort informera om senaste nytt, från i natt faktiskt.

Anf. 91 Ämnessakkunniga EVELINA JANUNGER KAARME:

Jag ska bara kort nämna att det sent i går kväll kom ytterligare ett förslag från en medlemsstat. Det förslaget innebär vissa ändringar i förhållande till ordförandeskapets kompromissförslag vad gäller övergångsperioden med ytterligare översättningar.

Vi har lite snabbt tittat på förslaget och ser att det inte gör någon skillnad beträffande vår hållning. Vi stöder fortfarande kommissionens och det belgiska ordförandeskapets förslag. Jag ville dock informera er om att det finns även en del andra förslag som kan komma upp på bordet. Konsekvensen av förslaget, om det blir något av det, vet vi ännu ingenting om.

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Kom det förslaget från Italien eller Spanien?

Anf. 93 Ämnessakkunniga EVELINA JANUNGER KAARME:

Nej, det kom från en annan medlemsstat.

Anf. 94 JONAS SJÖSTEDT (V):

Från Vänsterpartiets sida tycker vi att regeringen har haft en mycket bra hållning i denna fråga. Det är viktigt att hålla nere kostnaderna och ha ett effektivt och överblickbart system som gynnar små och medelstora företag som vill ha patenträttigheter på en vidare marknad. Vi tycker också att det är viktigt att hålla kommissionen lite kort om de vill vattna ur förslaget och göra det sämre. Speciellt välkommet tycker jag att det är ifall man är beredd att gå in i ett fördjupat samarbete som alternativ. Det kan lösa upp knutarna.

Anf. 95 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Ordförande! Jag tackar för föredragningen. Jag har två frågor och en ståndpunkt.

För det första skulle jag uppskatta om man redovisade vilken medlemsstat det var fråga om, inte för att det är speciellt viktigt i just detta sammanhang men för att det är den princip jag hoppas att vi kan ha i EU-nämnden. Om man redovisar sådant blir det lite lättare för oss att förstå hur förhandlingsläget är. Arrangemangen är gjorda för att så ska kunna ske.

För det andra gäller det mötet med näringsutskottet i går. Jag har tyvärr inte lyckats informera mig om det, men det stod i något papper att näringsutskottet fick information. Var det information eller samråd som skedde i näringsutskottet? Det var information, inte samråd. Jag har en

kommentar till det, nämligen att om regeringen nu var i näringsutskottet kunde man också ha samrått med utskottet.

2010/11:7
5 november

Min ståndpunkt är att vi är skeptiska till att Sverige vill gå in i ett fördjupat samarbete. Det handlar helt enkelt om vår skepsis mot patentreglerna såsom de ser ut. Om det ska bli nya patentregler inställer sig frågan: Ska Sverige ställa sig bakom dessa patentregler eller inte? Där känner vi skepsis både vad gäller kvarstående frågor om patent på biologiskt material och en del frågor om mjukvarupatent och annat som varit uppe i nämnden för mycket länge sedan, alltså det som gäller själva patentdirektivet.

När det gäller övriga förhandlingar ställer vi oss bakom förslaget till svensk ståndpunkt.

Anf. 96 HANS ROTHENBERG (M):

Jag tackar för föredragningen och kan konstatera att näringsutskottet i går enhälligt stod bakom den hållning som ministern redogjort för. Tilläggas kan att det är angeläget att frågan kommer i mål. 62 år är 62 år för länge, detta sagt om det skulle bli ytterligare fördröjningar.

Nu föreligger två förslag som väl är acceptabla. Det vore bra om regeringen hade mandat att driva något av dessa alternativ i hamn.

Anf. 97 MARIE GRANLUND (S):

Jag vill först tacka för föredragningen och sedan säga att jag instämmer i Gustav Fridolins påpekande att det är viktigt med öppenhet i nämnden, att man redogör för vilka medlemsstater det handlar om.

Vi stöder regeringens ståndpunkt. Vi tycker att det är lyckosamt om man äntligen kan gå i mål i den här frågan. Det fullföljer det arbete som den socialdemokratiska regeringen tidigare drivit. Det är viktigt att vi nu får regler för hur det hela ska fungera.

Anf. 98 JOHAN LINANDER (C):

Jag håller med om att det är viktigt att vi får all den information som är möjlig att få. Det finns ju möjligheter att senare stryka i de stenografiska uppteckningarna om där står sådant som behöver sekretessbeläggas.

När det gäller fördjupat samarbete skulle det förstås vara tråkigt om vi behövde ha ett fördjupat samarbete i stället för att ro det hela i hamn i alla 27 medlemsstater. Samtidigt är Italien och Spanien fast beslutna att säga nej, och därför kanske förhandlingsmöjligheten är det som finns att tillgå. De stora förlorarna vore, om det skulle bli ett fördjupat samarbete med 25 länder, just Italien och Spanien, vilket de ganska snart skulle inse. Det är nog värt att ta den omvägen ifall det krävs, för jag tror att den i slutändan leder till att alla 27 länder hänger med.

Jag vill alltså ge mitt fulla stöd till regeringens ståndpunkt.

Anf. 99 ORDFÖRANDEN:

Låt mig säga att om länder ska nämnas kan man göra det här. Det finns möjlighet till sekretess.

Anf. 100 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Jag tackar för många bra kommentarer.

Jag vänder mig först till Jonas Sjöstedt angående kommentaren att kommissionen ska hållas kort. Vi har under vårt ordförandeskap arbetat tätt tillsammans med kommissionen i den här frågan för att kunna driva den framåt. Hur man uttrycker "att hålla kort" vet jag inte, men vi har drivit på kommissionen med att vi, tillsammans med Belgien, verkligen vill se en lösning; Spanien har haft ordförandeskapet däremellan och då hände inte mycket i denna fråga. Jag tycker alltså att vi sätter tryck på kommissionen.

Frågan vilken medlemsstat det var ska jag lämna över till Evelina Janunger Kaarme så småningom. Låt mig bara först kommentera de övriga frågorna.

Till Gustav Fridolin vill jag säga att vi håller regelbundna möten med näringsutskottet. Som jag har förstått det har det arbetet fungerat bra tidigare, och vi försöker att hela tiden hålla er informerade. Det hoppas jag att vi kan göra även beträffande andra frågor så att det verkligen blir fråga om öppenhet. Vad jag förstår har näringsutskottet fått den senaste informationen i denna fråga.

Jag kan säga att ja, jag är också skeptisk till fördjupat samarbete. Jag tycker naturligtvis att det vore mycket bättre om vi fick med alla 27 länder, men det handlar också om att slutligen sätta tryck på Spanien och Italien. Vi har kommit nästan till vägs ände och bedömer att för att få frågan att gå framåt måste vi ta upp detta med fördjupat samarbete. I och med det trycket är förhoppningen självfallet fortfarande att alla ska vara med.

Det är viktigt att säga att om det hela, mot all förmodan, endast skulle landa i ett fördjupat samarbete är det inte för sent för Italien och Spanien att haka på efteråt. Dörren är alltid öppen. Det vore tråkigt för spansk och italiensk industri om de inte tog chansen att vara med i detta.

Hans Rothenberg kommenterade egentligen mest näringsutskottet.

Vi tackar Socialdemokraterna för deras starka stöd. Jag vet att Socialdemokraterna drivit denna fråga väldigt bra före oss.

Beträffande Johan Linanders fråga lämnar jag över den till Evelina Janunger Kaarme att besvara.

Anf. 101 Ämnessakkunniga EVELINA JANUNGER KAARME:

Vad gäller medlemsstaten är det ett förslag som kommer från Frankrike. Jag förstår att det kan vara bra för er att veta vilket land det gäller och att det alltså inte är ett förslag från Spanien och Italien utan från ett annat stort medlemsland.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Finns det några ytterligare frågor eller reflexioner? Nej.

Jag finner att det finns ett enhälligt stöd för regeringens standpunkt i denna fråga.

Anf. 103 Statsrådet EWA BJÖRLING (M):

Herr ordförande! Jag vill återigen tacka så mycket för stödet. Som jag sade betyder det mycket för oss att ha ett starkt stöd i denna fråga. Det gör att vi kan vara drivande när det gäller EU-patentet.

Låt mig också önska alla en trevlig helg!

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:
Det tackar vi för. Trevlig helg!

2010/11:7
5 november

Innehållsförteckning

1 § Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN	1
Anf. 2 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	1
Anf. 3 JONAS SJÖSTEDT (V).....	2
Anf. 4 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	2
Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V).....	2
Anf. 6 MARTA OBMINSKA (M).....	2
Anf. 7 CARINA OHLSSON (S).....	2
Anf. 8 KARL SIGFRID (M)	3
Anf. 9 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	3
Anf. 10 Ambassadören LARS WERKSTRÖM	3
Anf. 11 ORDFÖRANDEN	4
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	4
Anf. 13 JONAS SJÖSTEDT (V).....	5
Anf. 14 MARIA FERM (MP).....	6
Anf. 15 JOHAN LINANDER (C).....	6
Anf. 16 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	6
Anf. 17 Kanslirådet MARIANNE PERSSON	7
Anf. 18 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	8
Anf. 19 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	8
Anf. 20 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	8
Anf. 21 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 22 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 23 ORDFÖRANDEN	9
Anf. 24 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	9
Anf. 25 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 26 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	9
Anf. 27 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	10
Anf. 28 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	10
Anf. 29 Ambassadören LARS WERKSTRÖM	10
Anf. 30 ORDFÖRANDEN	10
Anf. 31 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	10
Anf. 32 MARIA FERM (MP).....	12
Anf. 33 JONAS SJÖSTEDT (V).....	12
Anf. 34 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	13
Anf. 35 ORDFÖRANDEN	13
Anf. 36 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	13
Anf. 37 JOHAN LINANDER (C).....	14
Anf. 38 ORDFÖRANDEN	14
Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V).....	14
Anf. 40 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 41 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	15
Anf. 42 ORDFÖRANDEN	15
Anf. 43 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	15
Anf. 44 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 45 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	16
Anf. 46 ORDFÖRANDEN	16
Anf. 47 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	17
Anf. 48 ORDFÖRANDEN	17

Anf. 49	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	17
Anf. 50	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 51	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	18
Anf. 52	JONAS SJÖSTEDT (V)	18
Anf. 53	Justitieminister BEATRICE ASK (M)	18
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	18
2 §	Rättsliga och inrikes frågor	19
Anf. 55	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 56	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	19
Anf. 57	JONAS SJÖSTEDT (V)	19
Anf. 58	EVA-LENA JANSSON (S)	20
Anf. 59	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
Anf. 60	EVA-LENA JANSSON (S)	20
Anf. 61	JONAS SJÖSTEDT (V)	20
Anf. 62	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	20
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 64	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	21
Anf. 65	CAROLINE SZYBER (KD)	22
Anf. 66	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	22
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 68	MIKAEL CEDERBRATT (M)	22
Anf. 69	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	23
Anf. 70	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 71	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	24
Anf. 72	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	24
Anf. 73	GUSTAV BLIX (M)	24
Anf. 74	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	24
Anf. 75	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 76	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	24
Anf. 77	JONAS SJÖSTEDT (V)	25
Anf. 78	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	25
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 80	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	26
Anf. 81	JONAS SJÖSTEDT (V)	26
Anf. 82	MIKAEL CEDERBRATT (M)	26
Anf. 83	MARIA FERM (MP)	26
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 85	Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	26
Anf. 86	ORDFÖRANDEN	27
3 §	Konkurrenskraft (inre marknaden)	28
Anf. 87	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 88	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	28
Anf. 89	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 90	Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	28
Anf. 91	Ämnessakkunniga EVELINA JANUNGER KAARME	30
Anf. 92	ORDFÖRANDEN	30
Anf. 93	Ämnessakkunniga EVELINA JANUNGER KAARME	30
Anf. 94	JONAS SJÖSTEDT (V)	30
Anf. 95	GUSTAV FRIDOLIN (MP)	30

2010/11:7
5 november

Anf. 96 HANS ROTHENBERG (M).....	31
Anf. 97 MARIE GRANLUND (S).....	31
Anf. 98 JOHAN LINANDER (C).....	31
Anf. 99 ORDFÖRANDEN	31
Anf. 100 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	31
Anf. 101 Ämnessakkunniga EVELINA JANUNGER KAARME	32
Anf. 102 ORDFÖRANDEN	32
Anf. 103 Statsrådet EWA BJÖRLING (M)	32
Anf. 104 ORDFÖRANDEN	33